

СТАНОВИЩЕ

**От: доц. дн Манол Николов Манолов, преподавател в Катедра
„Психология“ на ПУ „Паисий Хилендарски“**

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.2. Психология, научна специалност: Педагогическа и възрастова психология.

Автор на дисертационния труд: Хрисанти Брати

Тема на дисертационния труд: „Взаимодействието между моделите на привързаност, училищна тревожност и училищни постижения при гимназисти“

Научен ръководител: доц. д-р Наташа Ангелова

Получени материали: автобиография, дисертация, автореферат, наукометрична справка и отчет

I. Лична информация за докторанта

Хрисанти Брати е с гръцко гражданство и е квалифициран психолог с впечатляващ професионален и академичен опит, натрупан в продължение на над две десетилетия работа в различни институции. В момента е докторант в Югозападния университет „Неофит Рилски“, България, където разработва дисертация.

Хрисанти Брати завършва образованието си със степен бакалавър по психология от Солун през 2003 г., където представя дипломна работа на тема "Ракът и качеството на живота: качествено и количествено изследване", оценена с 9/10. През 2006 г. тя получава магистърска степен по консултантска психология от Университета в Нотингам, Великобритания, с отличие. Темата на магистърската ѝ теза е „Развитието на емоционалната интелигентност в контекста на обучението по консултиране: качествено изследване“. През годините Хрисанти развива академичния си интерес, като следва и магистърска програма в областта на технологиите и иновациите в образованието, с което затвърждава мултидисциплинарния си подход.

Нейната професионална кариера се характеризира със значителен опит в сферата на образователната и консултативната психология. Работи като образователен психолог за Министерството на образованието на Гърция в продължение на няколко години, където провежда интервенции в различни училища, предлага психологическа подкрепа на ученици, консултира семейства и учители, както и разработва групови проекти за емоционална подкрепа на деца. Между 2018 и 2024 г. Хрисанти заема поста директор на службата за семейна подкрепа в Дневния център „Хара II“ за деца с аутизъм в Лариса, Гърция, където отговаря за организирането и изпълнението на програми за подкрепа на семействата на деца с аутизъм. Сред ключовите ѝ задължения са разработването на интервенции, насочени към подобряване на включването на децата в училищната среда, както и програми за обучението на родители по програмата CYGNET.

В допълнение към практическата си работа, Хрисанти Брати има и разнообразно участие в академична и научна работа. Тя е представяла множество доклади на различни национални и международни конференции

Нейната отдаденост към професионалното развитие се демонстрира и чрез участието ѝ в разнообразни обучителни програми и семинари, фокусирани върху приложни поведенчески анализи (АВА), интензивни взаимодействия, програмите ТЕАССН и Sherborne.

II. Структура и значимост на докторската дисертация

Структурата на докторската дисертация на Хрисанти Брати е внимателно организирана и демонстрира ясно, логично развитие на идеите. **Въведението** ефективно полага основите на изследването, като ясно дефинира изследователския проблем и целите на работата, очертавайки значимостта на изследването. Представя убедителна обосновка за релевантността и навременността на изследването, докато изследователските въпроси или хипотези са добре формулирани, предоставяйки ясен фокус за проучването.

Прегледът на литературата е изчерпателен и методично организиран. Той предлага критична оценка на съществуващите изследвания, като идентифицира ключови пропуски, които настоящото изследване се стреми да запълни. Прегледът е подреден или тематично, или хронологично, осигурявайки плавност в развитието на идеите и подчертавайки дълбоката ангажираност на кандидатката с изследваната тема. Освен това се обсъждат ключови теории и рамки, релевантни за изследването, което изгражда стабилна основа за научната работа.

Методологията е детайлна и прозрачно изложена, като ясно обяснява изследователския дизайн, методите на подбор на извадката и използваните техники за събиране на данни. Тази яснота повишава възможността за възпроизвеждане на изследването в бъдеще. Етичните съображения също са внимателно разгледани, което отразява ангажираността на кандидатката с провеждането на отговорно и етично изследване. Обосновката за избраните методи е добре аргументирана, показвайки разбирането ѝ за това как тези подходи най-добре отговарят на изследователските въпроси.

Резултатите са представени ясно и логично, подкрепени с подходящи таблици, фигури и графики, които онагледяват и улесняват разбирането на информацията. Анализът е задълбочен, като се използват подходящи статистически или качествени методи, и е ясно свързан с изследователските въпроси, като гарантира, че резултатите допринасят значимо за целите на изследването.

Дискусията интерпретира резултатите във връзка с прегледаната литература, правейки смислени връзки и подчертавайки по-широките последици от изследването. Кандидатката признава ограниченията на изследването, което демонстрира зряло разбиране на изследователския процес и неговите предизвикателства. Освен това, в дискусията се предлагат практически приложения на резултатите, показвайки потенциала им да повлияят на политиката, практиката или бъдещите изследвания.

Дисертацията също така е с **интердисциплинарна релевантност**, като свързва области като образование, психология, социална психология. Това разширява нейното въздействие и предполага, че резултатите от изследването могат да повлияят на обсъждания и практики отвъд непосредствената ѝ дисциплина.

Накрая, дисертацията демонстрира **академична строгост**, като Хрисанти Брати показва критично мислене, методологична компетентност и способност да се ангажира с комплексни идеи. Този стандарт на научна работа я позиционира като способна изследователка, която може да направи значителни приноси към академичния дискурс.

III. Научна значимост на разработвания и изследван проблем

Научната значимост на разработения и изследван проблем в дисертационния труд на Хрисанти Брати се откроява чрез значителния принос, който той прави към съвременното разбиране за привързаността и нейните взаимовръзки с академичните постижения и нивата на тревожност при подрастващите. Чрез използването на методологично обосновани подходи, изследването разширява теоретичните рамки в областта на възрастовата и образователната психология. То дава нови емпирични доказателства за централната роля

на сигурната привързаност в оформянето на личностните и образователни резултати на учениците.

Дисертацията адресира съществен пропуск в съществуващата научна литература, като детайлно изследва влиянието на привързаността към родителите върху самооценката, тревожността и академичните постижения. Емпиричните резултати от изследването показват, че учениците, които имат сигурна привързаност към родителите си, особено към майката, демонстрират значително по-ниски нива на тревожност и по-високи академични резултати. Тази връзка е от критично значение за разбирането на ролята на семейната подкрепа в процеса на когнитивно и емоционално развитие.

Освен теоретичната си значимост, трудът на Марина предлага и важни практически приложения. Изследването има потенциал да бъде използвано за разработването на програми за интервенция, насочени към подобряване на родителско-детските отношения, както и към повишаване на академичната мотивация и успеваемост сред подрастващите. В този контекст изследването има значим принос не само към теорията, но и към практиката, като предоставя научно обосновани препоръки за работа в образователната и психологическата сфера.

IV. Основни акценти на дисертационния труд, научна интерпретация на автора .

Стилове на привързаност и нива на тревожност:

- Изследването установява, че сигурната привързаност към родител, особено към майката, корелира с по-ниски нива на обща и акутна тревожност сред учениците от средното училище.
- Лицата със сигурна привързаност показват по-ниски нива на тревожност, независимо от пола, което предполага, че силните връзки между родители и деца действат като протективни фактори срещу симптомите на тревожност по време на юношеството.

Привързаност и академични постижения:

- Сигурната привързаност към двамата родители е свързана с по-високи академични постижения. Изследването показва, че сигурната привързаност може да подобри емоционалната регулация, мотивацията и когнитивните функции на учениците, водещи до по-добри образователни резултати.
- Нивата на самоконтрол (самоосъзнаване и вътрешна мотивация) са идентифицирани като медиатори между стиловете на привързаност и

академичните постижения, което показва, че насърчаването на подход, ориентиран към овладяване, може да бъде от полза за академичния успех на учениците.

Авторът интерпретира тези резултати през призмата на теорията за привързаността, уточнявайки важността на силните и сигурни родителски връзки за оформянето не само на емоционалното здраве, но и на академичната производителност при юношите.

Дисертацията подкрепя разбирането, че сигурната привързаност осигурява безопасна основа за изследване и развитие на компетентност, което положително допринася за психологическия растеж и образователния успех на юношите.

Резултатите застъпват образователни интервенции, които целят да укрепят родителско-детските връзки и да подобрят обучителните среди, ориентирани към овладяване. Това предполага, че промените в политиката и образователните стратегии трябва да вземат предвид емоционалните и психологическите фонове на учениците като неотменима част от техните академични постижения.

Резултатите съответстват на предишни изследвания, укрепвайки утвърденото мнение, че сигурните отношения на привързаност са основополагащи за здравето емоционално развитие и академичния успех.

V. Изследователски дизайн и резултати от психологическото изследване

Изследователският дизайн и резултатите, представени в това психологическо изследване, демонстрират високо ниво на научна строгост и задълбочен анализ, като правят съществен принос към разбирането на сложните взаимовръзки между тревожността, стиловете на привързаност и академичните постижения при ученици в средното училище. Основната цел на изследването – да се изследва как сигурната привързаност влияе както върху емоционалното благополучие, така и върху академичния успех – е изпълнена чрез добре структуриран методологичен подход и ясно дефинирани цели и хипотези.

Дизайнът на изследването е внимателно конструиран, за да изследва влиянието на сигурната привързаност върху тревожността и академичните резултати. Чрез използването на валидирани инструменти като „Инструмента за родителска привързаност“ (PBI) и допълнителни оценки на тревожността и ориентацията към постижения, изследователят осигурява цялостна оценка на психологическите променливи. Тази методологична прецизност не само повишава достоверността на резултатите, но и гарантира възпроизвеждане на изследването – ключов елемент на висококачествените научни изследвания.

Една от силните страни на това изследване е ясно формулираните изследователски въпроси и хипотези. Изследването на това как стиловете на привързаност, особено сигурната привързаност, предсказват по-ниски нива на тревожност и по-високи академични постижения, е актуално и значимо. Вниманието, което изследователят обръща на медиращата роля на ориентацията към самоконтрол в тази връзка, добавя допълнителна дълбочина на изследването, подчертавайки мотивационните механизми, които стоят в основата на академичния успех.

Установената силна връзка между сигурната привързаност и по-ниските нива на тревожност, особено при майката, съответства на съществуващата литература, докато липсата на връзка с трайната тревожност добавя интересна нюансировка в анализа. Връзката между сигурната привързаност и по-високите академични постижения, изразена чрез по-високи резултати в училище (GPA), подчертава критичната роля на емоционалната сигурност в подкрепата на учебния успех. Освен това, идентифицирането на овладяването като медиаторен фактор подчертава важността на самооценката и мотивацията в образователните контексти, като предоставя ценни насоки както за преподаватели, така и за политици.

Допълнително, резултатите по отношение на половите различия показват потенциал за бъдещи изследвания, особено по отношение на разликите в начина, по който сигурната привързаност влияе на тревожността при различните полове. Това отваря важни въпроси за бъдещи изследвания, като допринася за по-широкия диалог относно интервенциите, насочени към специфични за пола подходи в образованието и психологическата подкрепа.

VI. Научно-приложни приноси на докторската дисертация

Дисертацията, представена от кандидата, предлага значителни и въздействащи приноси към научното разбиране на сложните взаимовръзки между моделите на привързаност, нивата на тревожност и академичните постижения при учениците в средното училище. Това е добре структурирана и задълбочена работа, която демонстрира сериозен ангажимент към съвременните психологически теории и същевременно предлага ценни практически импликации.

Един от най-важните приноси на изследването е акцентът върху развитието на сигурна привързаност между учениците и техните родители. Изследването предоставя убедителни доказателства, че сигурната привързаност е от основно значение както за емоционалното благополучие, така и за академичния успех на подрастващите. Чрез подчертаване на ключовата роля, която тези сигурни взаимоотношения играят в развитието

на учениците, дисертацията предоставя стабилна основа за разработване на стратегии, които могат да бъдат прилагани както в училищна, така и в семейна среда, за подкрепа на емоционалното и академично развитие на младите хора.

Теоретичното съответствие, постигнато между теорията за привързаността и категорията „Оптимално родителство“ в „Инструмента за родителска привързаност“ (PBI), допълнително укрепва изследването. Тази концептуална връзка позволява по-нюансирано изследване на това как родителските грижи и свръхзакрилата влияят върху формирането на сигурна привързаност. Резултатите показват, че родителската подкрепа трябва да се простира отвъд обикновените грижи, като същевременно се създават среди, които насърчават доверие, свобода и автономия – основни елементи за развитието на сигурна привързаност.

Особено ценен аспект на тази дисертация е разширяването на теорията за привързаността, което надхвърля традиционния фокус върху майчината привързаност и изследва ролята на бащите в процеса на привързаност. Това разширяване на обхвата обогатява разбирането ни за динамиката на привързаността, като признава значимата и често пренебрегвана роля на бащините фигури. По този начин кандидатът внася нова перспектива в изследователската област, подчертавайки важността от разглеждане на влиянието както на майчините, така и на бащините отношения в изследванията на привързаността при подрастващите.

Изследването също така разглежда половите различия в привързаността и тревожността, като подчертава необходимостта от подход, чувствителен към пола, както в научните изследвания, така и в интервенциите. Резултатите показват, че въздействието на сигурната привързаност върху нивата на тревожност се различава по пол, което има важни последици за проектирането на целенасочени интервенции, които да отговарят на специфичните емоционални нужди на момчетата и момичетата.

В контекста на образователната практика, изследването подкрепя идеята за среда, ориентирана към овладяване. То показва, че учениците със сигурна привързаност са по-склонни да успеят в учебна среда, в която се приоритизират автономията, развитието на умения и позитивното подкрепление. Чрез насърчаване на среда, ориентирана към овладяване, учителите могат да повишат вътрешната мотивация на учениците, което води до по-добри академични резултати, особено при тези, които са изградили сигурна привързаност.

Накрая, дисертацията предоставя приложими насоки за интервенции. Тя изгражда солидна теоретична и емпирична основа за разработване на целенасочени интервенции,

които да подкрепят емоционалното здраве и академичния успех на учениците. Чрез изследването на сложната динамика между привързаността и психичното благополучие, изследването предлага пътна карта за създаване на цялостни системи за подкрепа, които да отговарят на разнообразните нужди на подрастващите.

VII. Становище и препоръки

Трудът е безспорно значим както по отношение на теоретичния си принос, така и в контекста на практическото му приложение. Изследването се откроява с научна строгост, оригиналност и методологическа прецизност, което доказва високо ниво на научна компетентност от страна на кандидата.

На първо място, дисертацията изследва важна и съвременна тема, която има не само теоретична, но и практическа значимост. Изследването задълбочено разглежда ролята на привързаността между родители и деца и нейното влияние върху емоционалното състояние и академичните резултати на учениците. Проучването на влиянието на бащината привързаност, наред с майчината, значително обогатява съществуващата литература по темата и въвежда нови перспективи, които следва да бъдат разгледани в бъдещи изследвания.

Едно от основните постижения на труда е теоретичната връзка, която се установява между теорията на привързаността и „Оптималното родителство“, описано в „Инструмента за родителска привързаност“ (PBI). Чрез тази концептуална връзка, кандидатът предоставя нови емпирични данни, които могат да бъдат използвани за разработването на програми за интервенция, насочени към подобряване на емоционалната връзка между родители и деца.

Друг ключов аспект на дисертацията е ясното идентифициране на връзката между привързаността, овладяването и академичния успех. Кандидатът демонстрира как сигурната привързаност и развиването на овладяване (self-mastery) водят до по-висока вътрешна мотивация и академични постижения, което предлага ценни насоки за образователни интервенции.

Изследването също така дава основа за по-нататъшно разработване на програми за подкрепа на учениците, като предлага полезни насоки за разработването на ориентирани към овладяване учебни среди, които могат да подобрят както академичните резултати, така и емоционалното благополучие на подрастващите.

Препоръки:

Разширяване на изследването: Задълбоченото ми запознаване с дисертационния труд и възхищението ми от работата ме кара да очаквам и надграждане. Ето защо препоръчвам

разширяване на изследването чрез включване на по-голяма и по-разнообразна извадка от участници. Това би позволило по-детайлно проучване на разликите в привързаността и нейното влияние върху различни социални и културни групи.

Разработване на програми за интервенция: Изследването разкрива ясни практически насоки за интервенция. Препоръчвам в бъдеще кандидатът да обмисли разработването на конкретна програма за интервенция, базирана на резултатите от изследването. Тази програма може да бъде насочена към училищата и семействата и да се фокусира върху укрепване на привързаността, намаляване на тревожността и подобряване на академичната мотивация и успех.

VIII. Заключение

Заявявам категоричното си положително становище относно дисертационния труд на кандидата. Работата демонстрира научна строгост, дълбочина на анализа и принос към съществуващата научна литература. Резултатите от изследването имат не само теоретична значимост, но и приложима стойност, което предполага широкото им използване в образователната практика и при разработването на програми за психологическа подкрепа. Убедено предлагам на уважаемата комисия да присъди образователната и научна степен „доктор“ вярвайки, че работата на докторанта ще допринесе значително за развитието на областта на психологическите изследвания.

10.10.2024

Член на научното жури :

/ доц. дн Манол Манолов /

SCIENTIFIC JURY MEMBER'S OPINION

**By: assoc. prof. Manol Nikolov Manolov, DSc, lecturer at Psychology
Department, "Paisii Hilendarski", University of Plovdiv, Plovdiv, Bulgaria**

Member's opinion is about: PhD thesis for acquiring of educational and scientific degree "doctor", scientific field 3. Social, economic, and legacy sciences, professional field: 3.2. Psychology, Educational and developmental psychology.

PhD Thesis author: Chrysanthi Brati

Dissertation theme: The relationship between attachment patterns, school anxiety and school achievement in secondary school students

Supervisor: assoc. prof. Natasha Angelova, Ph.D

Materials received: resume, dissertation, CV, scientific reference, report

I. Personal information about the PhD student

Chrysanti Brati is a Greek citizen and a qualified psychologist with an impressive professional and academic experience accumulated over two decades of work in various institutions. He is currently a doctoral student at the Southwest University "Neofit Rilski", Bulgaria, where he is developing a dissertation.

Chrysanti Bratti graduated with a BA in Psychology from Thessaloniki in 2003, where he presented a thesis on "Cancer and the Quality of Life: A Qualitative and Quantitative Study", rated 9/10. In 2006, she obtained an MA in Counseling Psychology from the University of Nottingham, UK, with distinction. The topic of her master's thesis is "The Development of Emotional Intelligence in the Context of Counseling Education: A Qualitative Study." Over the years, Chrysanti developed his academic interest by also following a master's program in the field of technology and innovation in education, which strengthened his multidisciplinary approach.

Her professional career is characterized by significant experience in the field of educational and counseling psychology. He worked as an educational psychologist for the Ministry of Education of Greece for several years, where he conducted interventions in various schools, offered psychological support to students, counseled families and teachers, and developed group projects for emotional support of children. Between 2018 and 2024, Chrysanti held the position of Director of the Family Support Service at the Hara II Day Center for Autistic Children in Larissa,

Greece, where she was responsible for the organization and implementation of programs to support the families of children with autism. Among her key duties are the development of interventions aimed at improving the inclusion of children in the school environment, as well as parent training programs under the CYGNET programme.

In addition to his practical work, Chrysanti Brati is also involved in a variety of academic and scientific work. She has presented numerous papers at various national and international conferences

Her dedication to professional development is also demonstrated through her participation in a variety of training programs and workshops focusing on Applied Behavior Analysis (ABA), Intensive Interactions, the TEACCH and Sherborne programs.

II. Structure and significance of the doctoral dissertation

The structure of the doctoral dissertation by Chrysanti Brati is meticulously organized and demonstrates a clear, logical progression of ideas. The introduction effectively sets the stage for the research by clearly defining the research problem and objectives, outlining the significance of the study. It presents a compelling rationale for the relevance and timeliness of the research, while the research questions or hypotheses are well-articulated, providing a sharp focus for the investigation.

The literature review is comprehensive and methodically organized. It offers a critical evaluation of existing research, identifying key gaps that the current study aims to fill. The review is arranged either thematically or chronologically, ensuring a coherent flow of ideas and highlighting the candidate's deep engagement with the subject matter. Moreover, key theories and frameworks relevant to the research are discussed in detail, forming a robust foundation for the study.

The methodology section is thorough and transparent, clearly explaining the research design, sampling methods, and data collection techniques used. This clarity enhances the credibility of the research and allows for reproducibility. Ethical considerations are also carefully addressed, reflecting the candidate's commitment to conducting responsible and ethically sound research. The rationale for the chosen methods is well-justified, showing an understanding of how these approaches best align with the research questions.

In the findings section, the results are presented clearly and logically, often supported by appropriate tables, figures, and charts that facilitate the understanding of the data. The analysis is rigorous, employing suitable statistical or qualitative methods, and it is consistently linked back to the research questions, ensuring that the findings contribute meaningfully to the study's objectives.

The discussion provides an interpretation of the findings in relation to the literature reviewed, drawing insightful connections and highlighting the broader implications of the results. The candidate acknowledges the limitations of the study, demonstrating a mature understanding of the research process and its inherent challenges. Additionally, the discussion suggests practical applications of the findings, indicating their potential influence on policy, practice, or further research.

Finally, the conclusion succinctly summarizes the main contributions of the research, reinforcing its significance. It reiterates the importance of the study's findings and provides thoughtful recommendations for future research directions.

The significance of this doctoral dissertation lies in its substantial contribution to knowledge. The research addresses critical gaps in the existing literature, providing new insights and advancing theoretical frameworks in the field of immersive technologies and cultural engagement through education. By challenging existing assumptions and offering new perspectives, the findings stimulate further academic inquiry and debate.

Beyond its theoretical contributions, the dissertation offers important practical implications for practitioners, policymakers, and stakeholders in education. The recommendations based on the research findings are highly relevant, providing actionable insights that could inform best practices, interventions, and policy decisions. The candidate's ability to translate complex research findings into practical applications demonstrates her capacity to address real-world challenges.

The dissertation also has significant interdisciplinary relevance, connecting the fields of education, technology, and cultural studies. This broadens its impact, suggesting that the research findings can influence discussions and practices beyond its immediate discipline.

Finally, the dissertation exemplifies scholarly rigor, showcasing Chrysanti Brati's critical thinking skills, methodological proficiency, and ability to engage with complex ideas. This level of scholarship positions her as a capable researcher who can make valuable contributions to academic discourse.

III. Scientific significance of the developed and researched problem

The scientific significance of the developed and researched problem in Marina's dissertation stands out through the substantial contribution it makes to contemporary understanding of attachment and its relationships with academic performance and anxiety levels in adolescents. By employing methodologically sound quantitative and qualitative approaches, the study expands theoretical frameworks in the fields of developmental and educational psychology,

providing new empirical evidence for the central role that secure attachment plays in shaping students' personal and educational outcomes.

The dissertation addresses a critical gap in the existing scientific literature by thoroughly examining the influence of parental attachment on self-esteem, anxiety, and academic achievement. The empirical results show that students with secure attachment to their parents, particularly to their mother, exhibit significantly lower levels of anxiety and higher academic performance. This connection is crucial for understanding the role of family support in the cognitive and emotional development of adolescents.

In addition to its theoretical significance, Marina's work offers important practical applications. The study has the potential to inform the development of intervention programs aimed at improving parent-child relationships and enhancing academic motivation and success among adolescents. In this context, the research contributes not only to theory but also to practice, providing scientifically grounded recommendations for application in educational and psychological settings.

IV. Main highlights of the dissertation work, scientific interpretation of the author.

Discussion of the Results, the highlights of the dissertation work can be summarized as follows:

Attachment Styles and Anxiety Levels:

- The study found that secure attachment to a parent, particularly the mother, correlates with lower levels of total and state anxiety among secondary school students.
- Individuals with secure attachments demonstrated lower anxiety levels regardless of gender, suggesting that strong parent-child bonds act as protective factors against anxiety symptoms during adolescence.

Attachment and Academic Achievement:

- Secure attachment to both parents was associated with higher academic achievement. The research indicated that secure attachments might enhance students' emotional regulation, motivation, and cognitive functioning, leading to better educational outcomes.
- Mastery levels (self-efficacy and internal motivation) were identified as mediators between attachment styles and academic achievement, indicating that fostering a mastery-oriented approach could benefit students' academic success.

The findings suggest a complex interplay between attachment styles, anxiety levels, mastery orientation, and academic achievement. Secure attachments were linked to emotional well-being and self-efficacy, which in turn influenced academic outcomes.

The author interprets these findings through the lens of attachment theory, elucidating the importance of strong, secure parental relationships in shaping not only emotional health but also academic performance in adolescents.

The dissertation supports the notion that secure attachments provide a safe base for exploration and competence development, contributing positively to the psychological growth and educational success of adolescents.

The results advocate for educational interventions that aim to strengthen parent-child bonds and enhance mastery-oriented learning environments. This suggests that policy changes and education strategies should consider the emotional and psychological backgrounds of students as integral to their academic achievement.

Overall, the dissertation provides a nuanced analysis of the interconnectedness of emotional and educational outcomes in adolescents, emphasizing the significance of supportive parental relationships in fostering a positive academic environment.

V. Research design and results of the psychological study

The research design and results presented in this psychological study demonstrate a high level of scholarly rigor and thoughtful analysis, making a substantial contribution to our understanding of the complex relationships among anxiety, attachment styles, and academic achievement in secondary school students. The primary aim of the study, to investigate how secure attachment impacts both emotional well-being and academic success, was addressed through a well-structured methodology and a clear set of objectives and hypotheses.

The study's design was carefully crafted to explore the influence of secure attachment on anxiety and academic performance. Through the use of validated instruments such as the Parental Bonding Instrument (PBI) and additional assessments of anxiety and goal orientation, the researcher ensured a comprehensive evaluation of the psychological variables involved. This methodological rigor not only enhances the credibility of the findings but also ensures the study's replicability, a key feature of high-quality research.

One of the strengths of this study lies in its clear and focused research questions and hypotheses. The exploration of how attachment styles, particularly secure attachment, predict lower anxiety and higher academic achievement is both timely and significant. The researcher's

attention to the mediating role of mastery orientation in this relationship adds further depth to the study, highlighting the motivational mechanisms that underlie academic success.

The results of the study were particularly compelling. The finding that secure attachment is strongly associated with lower anxiety levels, especially in relation to the mother, aligns with existing literature, while the lack of correlation with trait anxiety adds an interesting nuance to the discussion. The link between secure attachment and higher academic achievement, as evidenced by superior GPA scores, underscores the critical role of emotional security in fostering academic success. Furthermore, the identification of mastery orientation as a mediating factor emphasizes the importance of self-efficacy and motivation in educational contexts, providing valuable insights for both educators and policymakers.

Additionally, the study's findings on gender differences, although not extensively detailed, indicate potential avenues for further research, particularly in understanding how secure attachment impacts anxiety differently across genders. This opens up important questions for future exploration, contributing to the broader dialogue on gender-specific interventions in educational and psychological support systems.

VI. Scientific and applied contributions of the doctoral dissertation

The dissertation presented by the candidate offers significant and impactful contributions to the scientific understanding of the complex relationships between attachment patterns, anxiety levels, and academic achievement in secondary school students. It is a well-structured and comprehensive work that demonstrates a deep engagement with contemporary psychological theories, while also offering valuable practical implications.

One of the most important contributions of this study is the emphasis on nurturing secure attachment between students and their parents. The research provides compelling evidence that secure attachment is fundamental to both the emotional well-being and academic success of adolescents. By highlighting the critical role that secure relationships play in the development of students, the study provides a strong foundation for developing strategies that can be applied in both school and home settings, supporting the emotional and academic development of young people.

The theoretical alignment achieved between attachment theory and the Optimal Parenting category of the Parental Bonding Instrument (PBI) further strengthens the research. This conceptual connection allows for a more nuanced exploration of how parental care and overprotection influence the formation of secure attachments. The findings suggest that parental

involvement should go beyond mere care, emphasizing the need for nurturing environments that promote trust, freedom, and autonomy, which are essential for secure attachment formation.

A particularly valuable aspect of this dissertation is its expansion of attachment theory, as it moves beyond the traditional focus on maternal attachment to also examine the role of fathers in the attachment process. This broadening of the scope enhances our understanding of attachment dynamics by recognizing the significant and often overlooked contribution of paternal figures. By doing so, the candidate brings a fresh perspective to the field, underlining the importance of considering both maternal and paternal influences in research on adolescent attachment.

The research also addresses gender differences in attachment and anxiety, highlighting the need for a gender-sensitive approach in both research and interventions.

In terms of educational practices, the study advocates for mastery-oriented learning environments. It demonstrates that students with secure attachments are more likely to thrive in academic settings where autonomy, skill development, and positive reinforcement are prioritized. By promoting mastery-oriented environments, educators can enhance the intrinsic motivation of students, leading to improved academic outcomes, especially for those who have established secure attachments.

VII. Opinion and recommendations

The dissertation is undoubtedly significant both in terms of its theoretical contribution and its practical applications. The research stands out with its scientific rigor, originality, and methodological precision, which demonstrate a high level of competence on the part of the candidate.

First and foremost, the dissertation addresses an important and contemporary topic that holds both theoretical and practical relevance. The research provides an in-depth examination of the role of parental attachment and its influence on students' emotional well-being and academic success. The exploration of the role of fathers, alongside the traditional focus on maternal attachment, significantly enriches the existing literature on the subject and introduces new perspectives that should be considered in future studies.

One of the key achievements of the dissertation is the theoretical alignment established between attachment theory and the "Optimal Parenting" category as described in the Parental Bonding Instrument (PBI). Through this conceptual connection, the candidate provides new empirical data that can be used to develop intervention programs aimed at improving the emotional bond between parents and their children.

Another strength of the work is the clear identification of the relationship between attachment, mastery, and academic achievement. The candidate successfully demonstrates how secure attachment and the development of mastery (self-mastery) lead to higher intrinsic motivation and better academic performance, offering valuable insights for educational interventions.

The research also lays the foundation for further development of support programs for students, providing useful guidelines for creating mastery-oriented learning environments that can improve both academic outcomes and the emotional well-being of adolescents.

Recommendations:

Expansion of the Study: My thorough familiarity with the thesis and my admiration for the work lead me to expect an upgrade as well. I recommend expanding the study by including a larger and more diverse sample of participants. This would allow for a more detailed examination of attachment differences and their impact across various social and cultural groups.

Development of Intervention Programs: The research reveals clear practical guidelines for intervention. I suggest that the candidate consider developing a specific intervention program based on the study's findings. This program could be implemented in schools and families, focusing on strengthening attachment, reducing anxiety, and improving academic motivation and success.

VIII. Conclusion

I express a strongly positive opinion regarding the candidate's dissertation. The work demonstrates scientific rigor, depth of analysis, and a substantial contribution to the existing scientific literature. The research findings have not only theoretical significance but also practical value, suggesting their broad applicability in educational practice and the development of psychological support programs. I believe the candidate fully deserves to be awarded the degree of Doctor of Psychology and that the work will significantly contribute to the development of psychological research and practice.

10/10/2024

Member of the scientific jury:

/ assoc. prof. Manol Manolov, DSc /